

יכון בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד 1 דמילוי יוד דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת נשמה של שבת שעברה

מא א ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה הלם והנה עמד על-היאר: ב והנה מן-היאר עלת שבע פרות יפות מראה ובריאת בשר ותרעינה באחו: ג והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן מן-היאר רעות מראה ודקות בשר ותעמדנה אצל הפרות על-שפת היאר: ד ותאכלנה הפרות רעות

א והנה מסוף תרתין שנין ופרעה חלם והא קאם על נהרא: ב והא מן נהרא סלקן שבע תורן שפירן למחזי ופטימן בשר ורעין באחו: ג והא שבע תורן אחרנין סלקן בתריהון מן נהרא בישן למחזי וחסירן בשר וקמן לקבליהון דתורן על כיה נהרא: ד ואכלן תורתא בישן למחזי

41 (1) And it happened, at the end of exactly two years, that Pharaoh was dreaming, and behold! He was standing by the River. (2) And look! Out of the River emerge seven fine looking, plump cows, and they grazed in the marsh. (3) And then — after them, seven other cows emerge out of the River. [These were] bad-looking and lean. They stood beside the cows that were [already standing] on the River bank. (4) The bad-looking, lean cows ate up the seven

RASHI

41 (1) **מקץ** — [The word **מקץ** is to be understood] as it is translated [by Onkelos, namely]: **מסוף**, “at the end of.” And wherever the term **קץ** appears in Scripture, it means “end” [and does not mean “part of (מקצת)”. **By the River** — None of the other [three of the four major] rivers (נהרות) — see Genesis 2:10-14) is called **יאר**, except for the Nile (see Rashi Genesis 2:11). [And why is it called thus?] Because [the waterways throughout] the entire land [of Egypt] consists of a network of man-made canals (**יאורים**), and the Nile River overflows

into them, thereby filling them with water. [Hence,] since rains do not fall regularly in Egypt [as in other lands, the Nile is the main water source there, and is thus called “The River”].

(2) **Good-looking** — This symbolizes the period of plenty (see verse 29 below), when people would appear good-looking to one another, for [at such a time,] no one envies his fellow man (Bereishit Rabbah 89:4). **באחו** — [means:] “In the marsh;” maresc in Old French — as in the verse (Job 8:11), “[Can ...] the marshland (אחו) grow ...?” (3) **ודקות בשר** — Tinves in Old French, meaning “thin.” (4) **Ate up** — [This expression] symbolizes that all the happiness

רש"י

(א) ויהי מקץ. בתרגומו: 'מסוף', וכל לשון 'קץ', סוף הוא: על-היאר. כל שאר נהרות אינם קרויים יאורים, חוץ מגילוס, מפני שקל הארץ עשויין יאורים יאורים בידי אדם, ונילוס עולה בתוכם ומשקה אותם, לפי שאין גשמים יורדין במצרים תדיר כשאר ארצות: (ב) מן-היאר עלת. זהו עקרו של חלום, לפי ששביעתן ורעיבתן מתוך גדלת הנהר ומתוך יבישותו: יפות מראה. סימן הוא לימי השבע, שהבריות נראות יפות זו לזו, שאין עין בריה צרה בחברתה: באחו. באגם, מרישק בלע"ז, כמו: ישגא אחו: (ג) ודקות בשר, טינביש בלע"ז, לשון דק: (ד) ותאכלנה. סימן שתהא כל שמחת השבע

וְחִסְרֵן בְּשָׂר יֵת שְׁבַע תּוֹרְתָא
 שְׁפִירָן לְמַחְזֵי וּפְטִימָתָא
 וְאַתְעָר פְּרָעָה: ה' וְדַמוּד וְחֵלֶם
 תְּנִינֹת וְהָא שְׁבַע שְׁבָלֵיא
 סִלְקֹן בְּקִנְיָא מִד פְּטִימֹן וְטָבֹן:
 וְהָא שְׁבַע שְׁבָלֵיא לְקִינֹן
 וְשְׁקִיפֹן קְדוּם צְמִחֹן בְּתַרְיֵהוּן:

הַמְרָאָה וְדִקְתָּ הַבָּשָׂר אֶת שֵׁבַע הַפְּרוֹת יִפֹּת
 הַמְרָאָה וְהִבְרִיאת וַיִּיקֶץ פְּרָעָה: ה' וַיֵּשֶׁן
 וַיִּחְלֵם שְׁנֵית וְהִנֵּה וְשֵׁבַע שְׁבָלִים עֲלוֹת
 בְּקִנְיָא אֶחָד בְּרִיאֹת וְטָבוֹת: ו' וְהִנֵּה שְׁבַע
 שְׁבָלִים דִּקְוֹת וְשְׁדוּפֹת קְדָיִם צְמִחוֹת
 אַחֲרֵיהֶן:

fine looking, plump cows — and Pharaoh woke up. (5) Then he fell asleep and had another dream — and behold! Seven healthy, good ears of grain, growing on a single stalk. (6) And look! After them, sprout seven lean ears of grain, scorched by a [harsh] easterly wind.

RASHI

[in the seven years] of plenty, will be [“eaten up,” i.e.,] forgotten, in the [ensuing] period of famine (see verse 30 below, and Rashi there). (5) בקנה אחד — Tudel in Old French. בריאות — Seines in Old French. (6) ושדופת — Hales in Old French [meaning “scorched”

ושקיפן קדום as] ושדופת קדים Onkelos, however, translates the expression שדפון meaning “beaten” [by the wind. This term ושקיפן, “beaten,”] has the same derivation as the word משקוף, “a lintel,” [so called,] because it is constantly “beaten” by the door that bangs against it. קדים — [Each of the directional winds — northerly, southerly, easterly and westerly — has three types of winds. While two of the easterly winds are good winds, the קדים refers to the specific] easterly wind [that is damaging]; it is called bise in Old French.

רש"י

נשפחת בימי הרעב: (ה) בקנה אחד. טואידל בלע"ז: בריאות. שיינש בלע"ז: (ו) ושדופת. השליידש בלע"ז, ושקיפן קדום, חבוטות, לשון משקוף החבוט תמיד על ידי הדלת המכה עליו: קדים. רוח מזרחית שקורין בישא:

PROPHETS I Kings 3

(טו) וְאַתְעָר שְׁלֹמֹה וְהָא חֲלֵמָא
 וְאַתָּא לִירוּשָׁלַם וְקָם קְדָם

טו וַיִּיקֶץ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה חֲלוֹם וַיָּבֹא יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲמֵד ו

(15) And Shlomoh awoke, and behold, it was a dream. And he came to Jerusalem,

RASHI

(15) And behold, it was a dream — And behold, he understood that his dream was true, for he would hear a bird chirp and

understand its language, a dog bark and understand its language.

רש"י

(טו) וְהִנֵּה חֲלוֹם. וְהִנֵּה הֵבִין שְׁחִלּוּמוֹתָיו אֲמַת שְׁשׁוּמַע עוֹף מִצְפָּצָף וּמִבִּין לְשׁוֹנוֹ. כָּלֵב גּוֹבַח וּמִבִּין לְשׁוֹנוֹ:

אָרֹנָא קָיִמָא דִּי וְאַסִּיק עֲלוּן
 וּנְכִיס נְכֶסֶת קוּדְשֵׁין וְעִבֵד
 מִשְׁתָּא לְכָל עֲבֹדָהי: (טז) בְּכֵן
 אֲתָא תַרְתִּין נָשִׁין פּוֹנְדִקֵן
 לְמִידָן קָדָם מְלָכָא וְקָמָא
 קְדָמוּהֵי: (יז) וְאָמְרַת אֲתָתָא
 חָדָא בְּבֵרֵי רְבוּנֵי אֲנָא וְאֲתָתָא
 חָדָא יִתְבֵן בְּבֵיתָא חָדָא
 וְיִלְיִדִית עִמָּה בְּבֵיתָא:
 (יח) וְהוּוּ בְיוֹמָא תְלִיתָא
 לְמַלְדֵי וְיִלְיִדַת אֶף אֲתָתָא חָדָא
 וְאֲנַחְנָא כְּחָדָא זְכָאִין לִית
 נוֹכְרָא עִמָּנָא בְּבֵיתָא אֱלֹהֵן
 תַרְתִּין אֲנַחְנָא בְּבֵיתָא:
 (יט) וּמִית בַּר אֲתָתָא חָדָא
 בְּלֵילֵיא דְשָׁכִיבַת עֲלוּהֵי:
 (כ) וְקָמַת בְּגוּ לֵילֵיא וּנְסִיבַת

לְפָנַי | אָרוֹן בְּרִית־אֲדֹנָי וַיַּעַל עֹלוֹת וַיַּעַשׂ שְׁלָמִים
 וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָל־עַבְדָּיו: טז אֹז תִּבְאֲנָה שְׁתֵּים
 נָשִׁים זָנוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתַּעֲמִדְנָה לְפָנָיו: יז וַתֹּאמֶר
 הָאִשָּׁה הָאֶחָת בִּי אֲדֹנָי אָנִי וְהָאִשָּׁה הַזֹּאת יָשַׁבַת
 בְּבֵית אֶחָד וְאֶלֶד עִמָּה בְּבֵית: יח וַיְהִי בַיּוֹם
 הַשְּׁלִישִׁי לְלִדְתִי וַתֵּלֶד גַּם־הָאִשָּׁה הַזֹּאת וְאֲנַחְנוּ
 יַחְדָּו אֵין־זָר אֶתְנוּ בְּבֵית זֹלָתִי שְׁתֵּים־אֲנַחְנוּ בְּבֵית:
 יט וַיִּמָּת בֶּן־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לַלַּיְלָה אֲשֶׁר שָׁכְבָה עֲלָיו:
 כ וַתִּקָּם בַּתּוֹךְ הַלַּיְלָה וַתִּקַּח אֶת־בְּנֵי מֵאֲצִלִּי
 וְאֲמַתָּךְ יִשְׁנָה וַתִּשְׁפִּיבֵהוּ בַחִיקָה וְאֶת־בְּנֵה הַמֵּת
 הַשְּׁפִיבָה בַחִיקָי:

ית ברי מלותי ואמתך דמכא ואשפיבתייה לותה וית ברה מתא אשכבת לותי:

and stood before the Ark of the Covenant of the Lord, and offered up burnt-offerings, and offered peace-offerings, and made a feast for all his servants. (16) Then came two women, harlots, to the king, and stood before him. (17) And the one woman said, Oh, my lord, I and this woman dwell in one house; and I gave birth to a child with her in the house. (18) And it came to pass the third day after I had given birth, that this woman gave birth also; and we were together, there was no stranger with us in the house, besides us two in the house. (19) And this woman's son died at night; because she had lain on him. (20) And she arose in middle of the night and took my son from beside me, while your handmaiden slept, and laid him in her bosom, and laid her dead son in my bosom.

Writings Mishlei 8-9

כתובים משלי פרק ח-ט

לג שְׁמַעוּ מִרְדּוּתָא וְאַתְחַכְּמוּ
 וְלֹא תַדְיִשׁוּן: לד טוֹבוּי לְבַר

לג שְׁמַעוּ מוֹסֵר וַחֲכָמוּ וְאַל־תִּפְרְעוּ: לד אֲשָׁרֵי אָדָם

(33) Hearken to discipline and become wise, and do not put it to naught.

RASHI

רש"י

(33) **And do not put it to naught** — *And do not put my discipline to naught.*

(לג) וְאַל תִּפְרְעוּ. וְאַל תִּבְטְלוּ מוֹסְרֵי:

נשא דשמע לי ונשקוד על
אסקופתי בכל יומא ויומא
למנטר ספי דתרעא: לה מטול
מן דמשכח לי משכח חיי
ותהוי ליה רעותא מן קדם
אלהא: לו ומן דחטי עלי
מחבל נפשיה וכוהון שנאי

שמע לי לשקוד על דלתתי יום ויום לשמר מזוזות
פתחי: לה כפי מצאי מצאי (קרי מצא) חיים ויפק רצון
מידוה: לו וחטאי חמס נפשו כל משנאי אהבו
מות: א חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה:
ב טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שלחנה:

רחמי למותא: א חכמתא בנת ביתה ועדת ביה שבעה עמודין: ב ונכסת נכסתא ומזגת חמרה וסדרת
פתורתה:

(34) Fortunate is the man who listens to me to watch by my doors day by day, to watch the doorposts of my entrances. (35) For he who has found me has found life, and he has obtained favor from the Lord. (36) But he who sins against me robs his soul; all who hate me, love death. 9 (1) Wisdom has built her house; she has hewn her seven pillars. (2) She has prepared her meat; she has mixed her wine; she has even set her table.

RASHI

רש"י

(34) לשקוד — *To watch.* (1) **Wisdom has built her house** — [*With wisdom*] *the Holy One, blessed is He, built the world. She has hewn her seven pillars* — *The seven days of Creation.* (2) **She has mixed her wine**

(לד) לשקוד. לשמר: (א) חכמות בנתה ביתה. ברא
הקדוש ברוך הוא העולם: חצבה עמודיה שבעה.
זימי בראשית: (ב) מסכה יינה. מזגה במים: ערכה
שלחנה. כל יצירת לח ויבש:

— *She has mixed it with water. She has even set her table* — *All creations of liquid and solid [matter].*

Mishnah Peah, Chapter 1

משנה פאה פרק א

(1) The following are the things for which no definite quantity is prescribed [and by Torah law the minutest amount fulfills his obligation]: the *peah* — corners [of the fields i.e., “You must not fully reap to the corner of your field ... you must leave them for the poor and the convert” (Leviticus 19:9-10) and] firstfruits [i.e., “And it will be, when you come to the land ... that you must take from the first of all fruit of the ground ... and you must put them in a basket and go to the place which the Lord your God will choose,” (Deuteronomy 26:1-2) the

רבנו עובדיה מברטנורא

א אלו דברים שאין להם שיעור. מדאורייתא, אבל מדרבנן יש להם שיעור, דהא תנן בסיפא אין פוחתין לפאה מששים: הפאה. שאדם חייב להניח בסוף שדהו לעניים בדכתיב (ויקרא כג) לא תכלה פאת שדך בקצרך: והבכורים. דכתיב (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך, ולא נתנה תורה בהם שיעור: והראיון. שחייב אדם להיראות בעזרה בשלש רגלים, דכתיב (שם) שלש פעמים בשנה יראה כל וכורך. וזאת הראיה אין לה שיעור, דכל אימת

length of time and the offerings brought upon] appearing [at the Temple before the Lord at the three pilgrim Festivals] the practice of [physical] acts of kindness [e.g., visiting the sick or burying the dead, financial acts of kindness do have a prescribed amount, namely, until a fifth of one's profits] and the study of Torah [all of these have no Biblical prescribed amounts]. The following are the

things for which a man enjoys the fruits in this world, while the principal [reward is not diminished and] remains for him in the World To Come: honoring one's father and mother, practicing charity and making peace between man and his neighbor, but the study of Torah is equal to all of them. (2) [By Rabbinic decree] one should not leave *peah* at the corners of one's field, less than one sixtieth [of the entire crop]. Even though [Biblically] no definite amount is given for *peah*, yet everything depends upon the size of the field and the number of the poor and the extent of the crop [i.e., if he has a very large field, or if there are many poor, or if he has a very blessed crop, he adds to the area which he does not harvest so that it is more than one sixtieth]. (3) *Peah* may be given either at the beginning of the field or at the middle [i.e., *peah* need not be specifically the left overs at the end of the field]. Rabbi Shimon says [the leftovers at the beginning and the middle of the field, are considered *peah*] provided he [also] gives at the end [of the field] according to the amount fixed [i.e., in order to fulfill his obligation, he must also leave at the end of the field, making sure that all the leftover areas

בנו עובדיה מברטנורא

דבעי, עייל ומתחזי ונפיק. פירוש אחר, עולות ראייה ושלמי חגיגה שחייב להביא כדכתיב (שם) ולא יראו פני ריקם, אין לה שיעור מדאורייתא, דכתיב (דברים טז) איש כמתנת ידו, אלא שחכמים נתנו בה שיעור העולה מעה כסף, וחגיגה שתי כסף: **וגמילות חסדים**. דבגופו, כגון בקור חולים, ולקבור מתים וכיוצא בהן. אבל גמילות חסדים דבמומו, כגון פדין שבויים, ולהלביש ערומים, ולהאכיל את הרעבים וכיוצא בהן, יש להן שיעור, שיתן בכל פעם שתבא מצוה כזו לידו, חמישית מן הריח שבנכסיו ותו לא מחייב, דהכי אמרינן, המבזבז אל יבזבז יותר מחומש, הלכך מבעי ליה לאינש לאפרושי חמישית הריח בכל עת, כדי שיהא מצוי כל זמן שיבא גמילות חסד לידו שיקיימו, ובהכי נפיק ידי חובתו. **ותלמוד תורה**. אין לה שיעור, דכתיב (יהושע א) והגית בו יומם ולילה. **ותלמוד תורה כנגד כולם**. שקול כנגד כולם: **ב אין פוחתין לפאה מששים**. מדרבנן: **אף על פי שאמרו אין לפאה שיעור**. מדאורייתא כדארמך: **הכל לפי גודל השדה**. אם שדה גדולה ועניים מועטים, נותן ומוסיף על ששים לפי גודל שדהו. ואם שדה קטנה ועניים מרובים, מוסיף על ששים לפי רוב העניים: **ולפי הענוה**. אית דגרסי ענוה בוי"ו, כלומר לפי רוב ענותו ירבה לעניים, לשון וענותך תרבני (תהלים יח). ורמב"ם פירש לשון ענוה, כלומר מה שתענה הארץ. ואית דגרסי ענוה בבי"ת, ופירושו גודל הגרגרים וקטנן, שאם היו השבלים של שדה במקום אחד מלאות וטובות, ובמקום אחר צנומות דקות, לא יניח הפאה כולה מן הרעות, אלא ישער ששים לרע ולפיה: **ג מתחלת השדה ומאמצעה**. ואין צריך להניח פאה בסוף שדה, דכתיב (ויקרא יט) לא תכלה פאת שדך לקצור, אמרה תורה תן פאה, ואף על פי שיש לך עדיין קמה לקצור: **ובלבד שיתן בסוף כשיעור**. אף על גב דרבי קרא בתחלה ובאמצע שיש תורת פאה למה שנתן, מכל מקום לא מפטר אלא אם כן נותן בסוף השדה תשלום שיעור אחד מששים עם מה שנתן באמצע ובתחלה, כן מוכח בירושלמי. ורמב"ם פירש, ובלבד שיתן בסוף כשיעור פאה הצריכה לכל השדה, שצריך שיניח בסוף השדה אחד מששים חוץ ממה שהניח בתחלה

והראיון, וגמילות חסדים, ותלמוד תורה. אלו דברים שאדם אוכל פרותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא. כבוד אב ואם, וגמילות חסדים, והקבאת שלום בין אדם לחברו ותלמוד תורה כנגד כלם: **ב אין פוחתין לפאה מששים**, ואף על פי שאמרו אין לפאה שיעור. **הכל לפי גדל השדה**, ולפי רב העניים, ולפי רב הענוה: **ג נותנין פאה מתחלת השדה ומאמצעה**. **רבי שמעון אומר**, ובלבד שיתן בסוף כשיעור. **רבי**

together equal at least one sixtieth]. Rabbi Yehudah says, Should he even leave [for the conclusion of the reaping] one stalk [at the end of the field], he can rely on this as [fulfilling the law of] *peah* and if he did not do so, [then] they [i.e., even those stalks left at the beginning or at the middle] are to be regarded [merely] as ownerless property [resulting that anyone rich or poor can take

it; (however, according to Rabbi Shimon above, even though he did not fulfill his obligation of *peah*, the beginning and middle leftovers are still considered *peah* and only the poor may take from it)]. (4) A general principle has been stated concerning *peah*: Whatever is used for food [excluding dye-producing herbs, even though they are used as food, in times of need] and [whatever] is guarded [excluding ownerless property] and grows from the soil [excluding mushrooms which do not have roots sunk into the soil] and is harvested altogether [excluding fruit such as figs, which are picked, individually, as they ripen] and is brought in for storage [excluding vegetables which are not stored, since they spoil quickly] is subject to the law of *peah*. Grain [from wheat barley spelt oats and rye] and pulse [e.g., peas, beans and lentils] fall into this general principle. (5) Among trees; the sumac, the carob, the nut, the almond, the vine, the pomegranate, the olive and the [dates of the] palm are [all] subject to *peah*. (6) One can always give *peah* [even if he harvested all the stalks, he is still obligated to give *peah* from the harvested grain] and he is exempt from giving tithes [from it] until it is finally stacked [into smooth heaps, i.e., if he were to give *peah* after the grain had been piled into smooth heaps, he would first have to separate tithes from it]. Or one may pronounce [his field]

רבנו עובדיה מברטנורא

ובאמצע. **אם שויר קלח אחד.** בסוף השדה והניח אותו לפאה, סומך עליו. וכל מה שהניח באמצע ובתחלה, תורת פאה עליה: **ואם לאו.** שלא הניח אפילו קלח אחד בסוף השדה לפאה, הרי מה שהניח באמצע ובתחלה, אינה חשובה פאה אלא דין הפקר יש לה ופליג אדרכי שמעון דאמר דמכל מקום היא חשובה פאה אלא דלא מפטר בעל השדה בהכי. והלכה כרבי שמעון: **ד כל דבר שהוא אוכל.** למעוטי ספחי סטיס, שאף על פי שהן אוכל על ידי הדחק, לאו אוכל מקרי ואין חייבין בפאה, דכתיב (ויקרא יט) ובקצרכם, ואין קצירה אלא בדבר הראוי לאכילה: **ונשמר.** למעוטי הפקר שאין לו שומרים שאינו חייב בפאה, דכתיב (שם) לעני ולגר תעזוב אותם, פרט להפקר, שכבר נעזב. **וגידוליו מן הארץ.** למעוטי כמזיק ופטירות שאין להם שורש בארץ וגידוליהם מן האויר שאין חייבין בפאה, דכתיב (שם) קציר ארצכם. **ולקיתו כאחד.** למעוטי תאנה וכיוצא בה מן האילנות שנלקטים הפירות שמתבשלים בהם ראשון ראשון, דכתיב (שם) קציר, משמע דבר הנקצר הרבה ביחד: **ומכניסו לקיום.** למעוטי ירק, שאינו מתקיים אלא מתעפש מיד, דכתיב (שם כג) פאת שדך בקצרך, ואין הירק נקצר. **והתבואה והקטניות.** תבואה מחמשת המינים חטה ושעורה וכוסמת שבולת שועל ושיפון. קטניות פולין ואפונים ועדשים ודומיהן: **בכלל זהו.** להתחייב בפאה כשיושלמו בהם כל התנאים הללו: **ה האוג.** אילן שהפרי שלו אדום וקורין לו בלע"ז קורני" אולי"ם. ורמב"ם פירש שהוא צמח שמעבדים בו העורות וקורין לו בערבי סימא"ק, והאשכולות שלו ראוים לאכילה, ולא דוקא אלו שמנה התנא חייבים בפאה ולא מיני אילנות אחרים, אלא אלו דומיהן קאמר: **ו לעולם הוא נותן משום פאה.** מי שלא הניח פאה בשדה במחובר,

יהודה אומר, אם שויר קלח אחד, סומך לו משום פאה ואם לאו, אינו נותן אלא משום הפקר: **ד כלל אמרו בפאה.** כל שהוא אכל, ונשמר, וגדוליו מן הארץ, ולקיתו כאחת, ומכניסו לקיום, חייב בפאה. והתבואה והקטניות בכלל זה: **ה ובאילן,** האוג והחרובין ואגוזים והשקדים והגפנים והרמונים והיתים והתמרים, חייבין בפאה: **ו לעולם הוא נותן משום פאה** ופטור מן המעשרות, עד שִׁמְרָתוּ. ונותן

ownerless and [also] be exempt from giving tithes [even if another person takes it, he, too, does not have to tithe from it] until it is finally stacked [i.e., if he declared the grain ownerless after he stacked it into smooth heaps, then those people who subsequently take it, must indeed tithe]. One may feed cattle, wild animals and birds [of the produce, as a regular feeding] before it is finally stacked and be exempt from tithes [people, however, are Rabbinically forbidden from eating it in a normal fashion, even though the grain has not been stacked and smoothed and, therefore, are Biblically not yet obligated to tithing, yet people are permitted to eat from it, if done so, in a casual manner]. He may take from the threshing floor [before stacking and smoothing] and use it as seed [since only grain used as food has an obligation to be tithed. However, Biblically, there is no prohibition to plant seed from untithed grain], and be exempt from tithes until it is stacked; these are the words of Rabbi Akiva [after being stacked and smoothed, there however is, a Rabbinical prohibition of planting untithed grain; the *halachah* does not follow Rabbi Akiva and it is Rabbinically forbidden to plant seed from untithed grain, even before stacked and smoothed]. If a priest or levite purchased [the grain of] a threshing floor, the tithes are theirs unless the stacking [and smoothing of the piles] have taken place [at that point they, too, have a Rabbinic obligation to tithe to other priests or levites, since, at that point, the previous owner had already been obligated to tithe, the Sages, therefore, decreed that they should not deprive their brothers of the tithes]. One who dedicated [his crop to the Temple treasury] and redeems it [afterwards], is obligated to give tithes [from it] so long as the treasurer had not yet finally stacked it [i.e., if he redeemed it before the treasurer of the Temple stacked and smoothed the piles of grain; however, if he redeemed it after the treasurer had already stacked and smoothed the pile, since the obligation for tithes occurred when the grain was Temple property, it is exempt from tithing].

רבנו עובדיה מברטנורא

חייב להפריש מן התלוש. והפאה שמפריש מן התלוש ונותן לעניים, פטורה מן המעשרות: **עד שימרה**. שיעשה כרי וצבור של תבואה. אבל אם בא להפריש פאה אחר המרוח, צריך שיפריש התרומה והמעשרות תחלה, ואחר כך יטול הפאה, שאין פטור מן המעשרות אלא הפאה הנטלת קודם המרוח: **ונותן משום הפקר ופטור מן המעשרות**. (משום הפקר). המפקיר תבואתו ובא אחד וזכה בה, אין הזוכה בה חייב במעשרות, דכתיב (דברים יד) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך, יצא הפקר שידך וידו שוין. אבל המפקיר תבואתו לאחר המרוח, אין ההפקר שהוא פטור מן המעשר. (כנגב): **ומאכיל לבהמה וכו'**. ואפילו הוא עצמו מותר לאכול אכילת עראי קודם מרוח. אבל הבהמה אוכלת אפילו אכילת קבע: **ונוטל מן הגורן וזורע וכו'**. דמן התורה הזורע פטור מן המעשר אפילו לאחר מרוח, דכתיב (שם) עשר תעשר ואבלת, וזורע לא קרינן ביה ואבלת, מיהו מדרבנן חייב, סבירא ליה לרבי עקיבא דקודם מרוח פטור מן המעשר אפילו מדרבנן. ואין הלכה כרבי עקיבא: **שלקחו את הגורן**. שקנו תבואה מן הגורן. וקנסו חכמים שיהיו חייבים להפריש תרומות ומעשרות ולתת אותם לכהנים ולוים אחרים, כדי שלא יהיו קופצים לקנות תבואה או יין לגתות ולגרנות, ואם קנו קודם מרוח שעדיין לא הוקבעה תבואה זו למעשר, המעשרות שלהם: **המקדיש ופודה**. המקדיש גרנו ופדאו מיד הגזבר והוא גדיש או קמה שלא הוקבע למעשר כשהיה ביד ההקדש, חייב הפודה להוציא ממנו המעשרות. אבל אם נתמרח הגורן ביד הגזבר, הואיל ובשעה שהיה ראוי שיוקבע למעשר דהיינו בומן המרוח היתה ביד הקדש, אין הפודה

משום הפקר ופטור מן המעשרות, עד שימרה. ומאכיל לבהמה ולחיה ולעופות ופטור מן המעשרות, עד שימרה. ונוטל מן הגורן וזורע ופטור מן המעשרות, עד שימרה, דברי רבי עקיבא. כהן ולוי שלקחו את הגורן, המעשרות שלהם, עד שימרה. המקדיש ופודה, חייב במעשרות, עד שימרה הגזבר:

Gemara Berakhot 5a

גמרא ברכות דף ה' ע"א

Rabbi Yitzchak says: If one recites the *Shema* upon his bed, it is as though he held a double-edged sword in his hand [to protect him against the demons], for it is said: "Let the high praises of God be in their mouth, and a double-edged sword in their hand." (Psalms 149:6) How does it indicate this? Mar Zutra, (some say Rav Ashi) says: [The lesson is] from the preceding verse, for it is written: "Let the saints exult in glory, let them sing for joy upon their beds," (ibid., verse 5) and then it is written: "Let the high praises of God be in their mouth, and a double-edged sword in their hand." Rabbi Yitzchak says: If one recites the *Shema* upon his bed, the demons keep away from him. For it is said: "And the sons of *reshef* fly [uf] upward." (Job 5:7) The word *uf* refers only to the Torah, as it is written: If you cause your eyes to close [*hata'if*; i.e., neglect] upon it [the Torah]? It is gone." (Proverbs 23:5) And *reshef* refers only to demons, as it said: "They will sprout hair from famine, attacked by *reshef* [demons], excised by *meriri*." (Deuteronomy 32:24) Rabbi Shimon ben Lakish says: If one

studies the Torah, painful sufferings are kept away from him. For it is said: "And the sons of *reshef* fly upward." The word *uf* refers only to the Torah, as it is written: "Will you cause your eyes to close upon it? It is gone." And *reshef* refers only to painful sufferings, as it is said: "They will sprout hair from famine, attacked by *reshef*." Rabbi Yochanan said to him: This [that the Torah is a protection against painful disease] is known even to school children [who study the Chumash, where it is plainly stated]. For it is said: "And He said: If you will diligently hearken to the voice of the Lord your God, and will do that which is right in His eyes, and will listen to His commandments, and keep all His statutes, I will put none of the diseases upon you which I have put upon the Egyptians; for I am the Lord that heals you." (Exodus 15:26) Rather [should you say]: If one has the opportunity to study the Torah and does not study it, the Holy One, blessed be He, visits him with ugly and painful sufferings which stir him up. For it is said: "I was dumb with silence, I kept silence from the good thing, and my pain was stirred up." (Psalms 39:3) The "good thing" refers only to the Torah, as it is said: "For you I give good doctrine; forsake you not My teaching." (Proverbs 4:2) Rabbi

אמר רבי יצחק כל הקורא קריאת שמע על מטתו כאלו אוזו חרב של שתי פיות בידו שנאמר (תהלים קמ"ט) רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם. מאי משמע אמר מר זוטרא ואי תימא רב אשי מרישא דענינא דכתיב (שם) ועלוו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם. וכתיב בתריה רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם. ואמר רבי יצחק כל הקורא קריאת שמע על מטתו מויקין בדילין הימנו שנאמר (איוב ה) ובני רשף יגביהו עוף ואין עוף אלא תורה שנאמר (משלי כ"ג) התעף עיניך בו ואיננו. ואין רשף אלא מויקין שנאמר (דברים ל"ב) מוז רעב ולחומי רשף וקטב מרירי. אמר רבי שמעון בן לקיש כל העוסק בתורה יסורין בדילין הימנו שנאמר ובני רשף יגביהו עוף ואין עוף אלא תורה שנאמר התעף עיניך בו ואיננו. ואין רשף אלא יסורין שנאמר מוז רעב ולחומי רשף. אמר ליה רבי יוחנן הא אפילו תינקות של בית רבן יודעין אותו שנאמר (שמות ט"ו) ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והאונת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך. אלא כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק הקדוש ברוך הוא מביא עליו יסורין מכווערין ועוכרין אותו שנאמר (תהלים ל"ט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעצר ואין טוב אלא תורה שנאמר (משלי ד') כי לקח טוב

Zeira (some say, Rabbi Chanina bar Papa) says: Come and see how the way of human beings differs from the way of the Holy One, blessed be He. It is the way of human beings that when a man sells a valuable object to his fellow [out of poverty and not for business], the seller grieves and the buyer rejoices. The Holy One, blessed be He, however, is different. He gave the Torah to Israel and rejoiced. For it is said: "For I give you good doctrine; forsake you not My teaching."

נתתי לכם תורתִי אל תעזובו. אמר רבי זירא ואי תימא רבי חנינא בר פפא בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם. מדת בשר ודם אדם מוכר חפץ לחבירו מוכר עצב ולוקח שמחה. אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן נתן להם תורה לישראל ושמח שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתִי אל תעזבו:

זוהר מקץ דף קצ"ד ע"ב

וישלה פרעה ויקרא את יוסף ויריצוהו מן הבור וגומר. רבי אבא פתח ואמר (תהלים קמו) רוצה יי את יראיו את המיחלים לחסדו. כמה קדשא בריך הוא אתרעי בהו בצדיקניא בגין צדיקניא אינון עבדין (שלמא ועבדי) שלמא לעילא ועבדי שלמא לתתא ואעלין כלה בבועלה. ובגין כך קדשא בריך הוא אתרעי בהו באינון דרחלין ליה ועבדין רעותיה. למיחלים לחסדו מאן אינון מיחלים לחסדו חוי אימא אינון דמשתדלי באורייתא בליקיא ואשתתפו בהדי שכינתא. וכד אתי צפרא אינון מתכאן לחסדו והא אוקמוה. בזמנא דבר נש אשתדל באורייתא בליקיא חוטא דחסד אתמשיך עליה ביממא כדכתיב (שם מב) יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי. מאי טעמא יומם יצוה יי חסדו משום דבלילה שירה עמי ובגין כך רוצה יי את יראיו כתיב ולא ביראיו כמאן דרעי ברעותיה לאתרא ואתרעי ליה לאתפיסא בהדיה ובגין כך רוצה יי את יראיו ולא ביראיו כגוונא דא יוסף הוה עציב בעציבו דרוהא בעציבו דלבא דהוה אסיר תמן ביון דשדר פרעה בגיניה מה כתיב ויריצוהו אתפיסו ליה ואהדרו ליה מלין דחדוון מלין למחדי לבא בגין דהוה עציב מן בירא. תא חוי בקדמיתא נפיל בבירא בבירא אסתלק לבתר. רבי שמעון אמר עד לא אירע ליוסף ההוא עובדא לא אקרי צדיק ביון דנטר ההוא ברית קנימא אקרי צדיק וההוא דרגא דברית קדישא אתעטר בהדיה ומאן דהוה (עביר) בבור בקדמיתא אסתלק בהדיה דכתיב ויריצוהו מן הבור אסתלק מן דא ואתעטר בכאר מים חיים. וישלה פרעה ויקרא את יוסף לקרא ליוסף מבועי ליה אלא ויקרא את יוסף דא קדשא בריך הוא דכתיב (ש"ם קה) עד עת בא דברו אמרת יי צרפתהו. עד עת בא דברו דא הוא דכתיב ויקרא את יוסף כתיב הקא ויקרא את יוסף וכתיב התם ויקרא אל משה:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer HaCharedim, 68a

מספר חרדים דף ס"ח ע"א

The light of God's face illuminates your face and [therefore] you live. When it is hidden, a person dies immediately. How, then, can you hide your face from gazing at Him constantly while at the very same time He is gazing at you and giving you life? Nothing could be more

אור ה' מאיר פניך ואתה חי ובהסתרו מיד אדם גוע ואיך תסתיר פניך מהביט אליו תדיר בעוד הוא מביט בך ומחייך אין עו

Nothing could be more

arrogant than this. Therefore, be ashamed before Him and make yourself contrite. A person should do the King's service, which is prayer, with four golden vessels: the tongue, the heart, the ear, and the eye. That is, a person must close his eyes during the whispered prayer [the *Shmoneh Esreh*] and make his words audible to his ear even in the whispered prayer. Therefore, one should be careful not to omit or blemish any of them [these four golden vessels] at all, at any time and all the more so, at the time of worship. Even though a person is sad because of his sins, he must be happy at the time of worship, as is written, "Because you did not serve the Lord your God with happiness and with gladness of heart." (Deuteronomy 28:47) This includes all service of God, and all the more so, the service of prayer, which is called the service of the heart. How it befits a person to be holy in the 248 parts of his body and his heart and his soul, since it is the palace of the holy King, as is written, "holy in your midst." (Hosea 11:9) And it is written, "They are the palace of the Lord." (Jeremiah 7:4) And it is written, "Be holy, for I ... am holy." (Leviticus 19:2) That is, and [because] I dwell in your midst, as is written, "And I shall place My Sanctuary in your midst." (ibid. 26:11) In tractate Berakhot they said, Whoever reads the *shema* without wearing *tefillin* is as if he gives false testimony about himself. For in it [the *shema*] is written, "[And they will be as] *totafot* [between your eyes]," (Deuteronomy 6:8) from which we learn the *mitzvah* of *tefillin*. Similarly, whoever reads the *shema* without concentrated devotion gives false testimony, for in it is written, "with all your heart." (ibid., verse 5) The same is true of prayer. And if one thinks about worldly possessions, he is lying when he says "and with all your might," (ibid.) for he considers his possessions more important than the service of his Creator. This is even more true if there is no practical benefit in that thought. About this it is said, "They have abandoned Me, the source of living water, to hew themselves cisterns, broken cisterns." (Jeremiah 2:13)

פְּנִים גְּדוֹל מִזֶּה לְכֵן הַתְּבַיֵּשׁ מִפְּנֵי וְהִכְנַע. יֵשׁ לְאָדָם לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדַת הַמֶּלֶךְ שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה בְּאַרְבַּע בְּלֵי זָהָב הַלְשׁוֹן וְהַלֵּב וְהָאָזֶן וְהָעֵין דְּהֵא צְרִיךְ אָדָם לְסַתּוֹם עֵינָיו בְּתְפִלַּת לַחַשׁ וּלְהַשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ אֲפִילוֹ בְּתְפִלָּה דְּבִלְחַשׁ לְכֵן יִזְהַר שְׁלֵא יַחְסֹר וְלֹא יִפְגֹּם אֶחָד מֵהֵן כֻּלָּל בְּשׁוּם זְמַן וְכֹל שֶׁפֶן בְּשַׁעַת הָעֲבוֹדָה. אִף עַל פִּי שֶׁאָדָם עֲצַב מִצַּד עֲוֹנוֹתָיו צְרִיךְ לִהְיוֹת שְׂמֵחַ בְּשַׁעַת הָעֲבוֹדָה דְּכַתִּיב (דְּבָרִים כח) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב וְזֶה בְּכֻלָּל כֹּל עֲבוֹדַת ה' קָל וְחוֹמֵר בְּעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁנִּקְרְאָת עֲבוֹדָה שְׁבֵלֵב. כַּמָּה רְאוּי לְאָדָם לִהְיוֹת קְדוֹשׁ בְּרַמ"ח אֲבָרָיו וְלִבּוֹ וּנְפִשׁוֹ אַחֲרֵי שֶׁהוּא הֵיכַל לַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ בְּדְכַתִּיב (הוֹשֵׁעַ יא) בְּקִרְבֶּךָ קְדוֹשׁ כְּתִיב (יִרְמִיָּה ז) הֵיכַל ה' הִמָּה וְכַתִּיב (וִיקְרָא יט) קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי וְגו' כְּלוּמַר וְאֲנִי שׁוֹכֵן בְּתוֹכְכֶם דְּכַתִּיב (שִׁם כו) וְנִתְּנִי מִשְׁפָּנִי בְּתוֹכְכֶם. אָמְרוּ בְּמִסְכַּת בְּרָכוֹת כֹּל הַקּוּרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֹא תְּפִלִּין כָּאֵלוֹ מַעֲיֵד עֵדוֹת שְׁקֵר בְּעַצְמוֹ דְּהָא כְּתִיב בְּהַ טוֹטְפוֹת מִכָּאֵן אֲנוּ לְמִידִין. כִּיּוֹצֵא בְּזֶה כֹּל הַקּוּרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֵי כֹנְהָ מַעֲיֵד שְׁקֵר דְּהָא כְּתִיב בְּהַ בְּכֹל לְבַבְךָ וְהוּא הַדִּין לְתְּפִלָּה וְאִם מִהֲרַחֵר בְּקִנְיָנֵי הָעוֹלָם הוּא מְשַׁקֵּר. וּבְכֹל מֵאֲדָךְ שֶׁמִּחְשִׁיב מְמוֹנּוֹ מֵעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ וְכֹל שֶׁפֶן אִם אֵין תּוֹעֵלַת בְּאוֹתוֹ הֲרַחֵר דְּעֲלִיָּה אֲתָמֵר (יִרְמִיָּה ג) אוֹתֵי עֲזָבוּ מִקּוּר מֵיִם חַיִּים לְחַצּוֹב לְהֵם בָּאֲרוֹת בָּאֲרוֹת נִשְׁבָּרִים:

Practical Law:**Rambam, Laws of Torah Study, Chapter 6**

(1) It is a great sin to denigrate the Sages or to hate them. Jerusalem was destroyed only because they scorned Torah scholars there, as it says, “but they would mock the messengers of God and scorn His words and scoff at His prophets.” (II Chronicles 36:16) In other words, they would scorn those who taught His words. The same is the meaning of that which the Torah states, “And if you despise My statutes” (Leviticus 26:15) — if you despise those who teach My laws. Whoever scorns a Torah scholar has no share in the World To Come, and he is included in “for he has scorned the word of the Lord.” (Numbers 15:31) (2) Even though one who scorns the Sages has no share in the World To Come, if witnesses come [and testify] that he scorned a Sage, even with words, he deserves excommunication. The Court excommunicates him publicly and fines him a gold *litra* in every case, and they give it to the Sage. If someone deprecates a Sage by words, even after his death, the court excommunicates him. And they release him from the ban when he repents. But if the Sage is alive, they do not release him from the ban until he is reconciled with the one because of whom they excommunicated him. So, too, the Sage, himself, may, for the sake of his honor, excommunicate an unlearned person who acts disrespectfully towards him, and he requires neither witnesses nor warning. And he is not released from the ban until he is reconciled with the Sage. If the Sage has died, three men may come and release him. If the Sage wants to excuse him and not excommunicate him, he may do so. (3) If a teacher bans someone for the sake of his honor, all his students are obligated to distance themselves from the banned person. But if a student bans someone because of his own honor, the teacher is not obligated to act according to the ban toward him. But all the [rest of the] people are obligated to distance themselves from him. So, too, if someone is excommunicated by the *nasi* [head of the Sanhedrin], he is banned to all the Jewish people, but if someone is banned by all of the Jewish people, he is not banned to the *nasi*. If someone is excommunicated by his city, he is

הלכה

הרמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק ו

א עון גדול הוא לְבוֹזוֹת אֶת הַחֲכָמִים או לְשִׁנְאוֹתָן לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֲלָא עַל שְׁבוּזוֹ בֵּה תַלְמִידֵי חֲכָמִים שְׁנֵאמַר (דה"ב לב) וַיְהִי מִלְעִיבִים בְּמַלְאֲכֵי אֱלֹהִים וּבוֹזִים דְּבָרָיו וּמְתַעֲתָעִים בְּנִבְיָאֵיו כְּלוּמַר בּוֹזִים מִלְמַדֵי דְבָרָיו וְכֵן זֶה שְׁאֵמְרָה תּוֹרָה אִם בְּחוֹקוֹתֶי תִמְאָסוּ מִלְמַדֵי חוֹקוֹתֶי תִמְאָסוּ וְכָל הַמְבֹזָה הַתַּלְמִיד חָכָם אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא וְהָרִי הוּא בְּכָלל כִּי דְבַר ה' בָּזָה: ב אִף עַל פִּי שְׁהַמְבֹזָה אֶת הַחֲכָמִים אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא אִם בָּאוּ עֵדִים שְׁבוּזָהוּ אִפִּילוּ בְּדְבָרִים חֲזִיב נִדְוִי וּמְנַדִין אוֹתוֹ בֵּית דִין בְּרַבִּים וְקוֹנְסִין אוֹתוֹ לִישְׂרָא זָהָב בְּכָל מְקוֹם וְנוֹתְנִין אוֹתָהּ לְחֲכָם וְהַמְבֹזָה אֶת הַחֲכָם בְּדְבָרִים אִפִּילוּ לְאַחַר מִיתָה מְנַדִין אוֹתוֹ בֵּית דִין וְהֵם מִתִּירִין אוֹתוֹ כְּשִׁיחֻזּוֹר בְּתִשׁוּבָה אֲבָל אִם הָיָה הַחֲכָם חַי אֵין מִתִּירִין אוֹתוֹ עַד שִׁירְצָה זֶה שְׁנִדְוָהוּ בְּשִׁבְלֵוֹ וְכֵן הַחֲכָם עֲצָמוֹ מְנַדֵּה לְכַבּוּדוֹ לְעַם הָאָרֶץ שֶׁהִפְקִיר בּוֹ וְאֵין צָרִיף לֹא עֵדִים וְלֹא הַתְּרָאָה וְאֵין מִתִּירִין לוֹ עַד שִׁירְצָה אֶת הַחֲכָם וְאִם מֵת הַחֲכָם בָּאֵין שְׁלֹשָׁה וּמִתִּירִין לוֹ וְאִם רָצָה הַחֲכָם לְמַחֹל וְלֹא נִדְוָה הַרְשׁוֹת בִּידוֹ: ג הָרַב שְׁנִדְוָה לְכַבּוּדוֹ כֹּל תַּלְמִידֵי חֲזִיבִין לְנִהוּג נִדְוִי בְּמִנְוָדָה אֲבָל תַּלְמִיד שְׁנִדְוָה לְכַבּוּד עֲצָמוֹ אֵין הָרַב חֲזִיב לְנִהוּג בּוֹ נִדְוִי אֲבָל כֹּל הָעַם חֲזִיבִין לְנִהוּג בּוֹ נִדְוִי. וְכֵן מְנַדֵּה לְנִשְׂיָא מְנַדֵּה לְכָל יִשְׂרָאֵל. מְנַדֵּה לְכָל יִשְׂרָאֵל אֵינוּ מְנַדֵּה לְנִשְׂיָא. מְנַדֵּה לְעִירוֹ מְנַדֵּה לְעִיר אַחֲרָת.

banned to another city, but if he is excommunicated by another city, he is not banned to his city. (4) To what does this apply? To someone who is excommunicated because he scorned a Torah scholar. But if someone is excommunicated because of other things for which one deserves a ban, even if the least authority in Israel excommunicates him, the *nasi* and all the Jewish people are obligated to distance themselves from him until he repents for the thing for which he was excommunicated and is released from the ban.

מְנוּדָה לְעִיר אַחֶרֶת אֵינוּ מְנוּדָה לְעִירוֹ: ד בְּמֵה דְבָרִים אֲמֹרִים בְּמֵי שְׁנֵדוּהוּ עַל שְׁבוּזָה תְלָמִיד חָכֵם אָבֵל מִי שְׁנֵדוּהוּ עַל שְׂאָר דְּבָרִים שְׁחִיבִין עֲלֵיהֶן נְדוּי אֲפִילוּ נְדָהוּ קָטָן שְׁבִי שְׂרָאֵל חֵיב הַנְּשִׂיא וְכָל יִשְׂרָאֵל לְנֵהוּג בּוּ נְדוּי עַד שְׁיַחֲזוּר בַּתְּשׁוּבָה מְדַבֵּר שְׁנֵדוּהוּ בְּשִׁבְלוֹ וְיִתְרִירוּ לוֹ:

MIKEITZ FOR MONDAY

TORAH

מקץ ליום שני

תורה

יכוין בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד דמילוי יוד דשם ב'ין להשאיר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

ז ובלעא שבליא לקיטא ית
שבע שבליא פטימתא
ומליטא ואתער פרעה והא
חלמא: ח והיה בצפרא
ומטרפא רוחיה ושלח וקרא
ית כל חרשי מצרים וית כל

ז ותבלענה השבלים הדקות את שבע
השבליים הבריאות והמלאות וייקץ פרעה
והנה חלום: ח ויהי בבקר ותפעם רוחו
וישלח ויקרא את כל חרטימי מצרים

(7) And then the lean ears of grain swallowed up the seven healthy, plump ears of grain. Then, Pharaoh woke up, the dream having been completed. (8) And it was in the morning that an upset spirit tolled within him. So he sent and called for all the necromancers of Egypt and all its wise men. Pharaoh recounted his

RASHI

והנה — Seines in Old French. הבריאות (7) חלום — [means: Unlike after his first dream, when Pharaoh intended to go back to sleep again,] now [that morning had come, he realized that] his dream had been a complete one, and so he needed interpreters. (8) ותפעם רוחו — [translated by Onkelos as:] ומטרפא

רוחה, meaning that “his spirit beat about” inside him, like a bell (פעמון). And concerning Nevukhadnetzar, [when he had a dream and awoke troubled,] Scripture says (Daniel 2:1), [“פעימות” spelled with a two ת’s,] because in his case, there were two “beatings (פעימות)” [i.e., two reasons for his troubled spirit, namely]: He had forgotten his actual dream, and he did not know its interpretation (see Daniel Chapter 2; Bereishit Rabbah 89:5). חרטימי — [This term can be considered to be an acronym in Aramaic, representing חר (nostril or heat) and טומי (bones), and refers to] those who place bones (טימי) of the dead in their nostrils (נחיריים)

רש"י

(ז) הבריאות. שיינש בלע"ז: והנה חלום. והנה גשלם חלום שלם לפניו והצרף לפותרים: (ח) ותפעם רוחו. ומטרפא רוחיה, מקשקשת בתוכו כפעמון, ובנבוכדנאצר הוא אומר: ותפעם רוחו, לפי שהיו שם שתי פעימות: שכחת החלום והעלמת פתרונו: חרטימי. הנחרים בטימי מתיים,